

Резюме

У публікації проведено аналіз чинного аграрного законодавства, що регламентує відносини в галузі виробництва і переробки продукції птахівництва. Розроблено науково-обґрунтовану класифікацію суб'єктів аграрних правовідносин – виробників продукції птахівництва за такими критеріями: напрям виробництва; поголів'я птиці; продукції, яка виробляється на підприємстві; виробничий тип; якість племінних (генетичних) ресурсів.

Ключові слова: аграрні відносини, сільськогосподарські товаровиробники, птахівництво, птахофабрика, ферма, племінний завод.

Резюме

В публикации проведен анализ действующего аграрного законодательства, регламентирующего отношения в отрасли производства и переработки продукции птицеводства. Разработано научно обоснованную классификацию субъектов аграрных правоотношений – производителей продукции птицеводства по таким критериям: направление производства; поголовье птицы; продукция, производимая на предприятии; производственный тип; качество племенных (генетических) ресурсов.

Ключевые слова: аграрные отношения, сельскохозяйственные товаропроизводители, птицеводство, птицефабрика, ферма, племенной завод.

Summary

The analysis of current agrarian legislation which regulates relations in industry of production and processing of poultry products is conducted in a publication. It is developed scientifically grounded classification of subjects of agrarian legal relationships – producers of poultry products on such criteria: direction of production; population of bird; products which is produced on an enterprise; production type; quality of pedigree (genetic) resources.

Key words: agrarian relations, agricultural commodity producers, poultry farming, poultry factory, farm, pedigree factory.

Отримано 14.03.2012

Т. А. ШАРАЄВСЬКА

*Тетяна Анатоліївна Шараєвська, здобувач
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДЯН, ПОСТРАЖДАЛИХ У НАДЗВИЧАЙНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СИТУАЦІЯХ В УКРАЇНІ

Проблеми правового статусу громадян традиційно, як в загальній теорії права, так і в галузевих науках, приділяється значна увага. У теорії права правовий статус визначається як система закріплених у нормативно-правових актах і гарантованих державою прав, свобод, обов'язків, відповідальності, відповідно до яких індивід як суб'єкт права (тобто як такий, що має правосуб'єктність) координує свою поведінку в суспільстві¹.

Аналіз нормативно-правових актів свідчить, що правова характеристика статусу окремих груп таких суб'єктів містить таке: а) основи або фактори, які визначають особливий або специфічний статус даної групи людей; б) межі груп осіб із таким статусом і умови віднесення до неї окремих суб'єктів права; в) права і обов'язки, які в чинному законодавстві нерідко закріплюються в нормах прямої дії; г) гарантії прав постраждалих; д) організаційно-ресурсну основу реалізації такого статусу². Ці елементи правового статусу постраждалих регламентуються так, щоб було дотримано як надання суб'єкту спеціального статусу, так і умови його здійснення. Таким чином, правовий статус є своєрідним юридичним титулом, який формалізує стан суб'єкта, що є важливим у правовому обігу для забезпечення загальної правової мови, переведення поведінки у відповідні правові норми, а також реалізації правових потреб³.

Правовий статус громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях є різновидом спеціального правового статусу особи, оскільки передбачає набуття специфічних прав і обов'язків, підставою якого є настання надзвичайної екологічної ситуації. За будь-яких інших обставин такий правовий статус не надається.

Питанням визначення правового статусу громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях присвячені роботи окремих сучасних українських та зарубіжних вчених, зокрема В. І. Андрейцева, Г. І. Балюк, А. Е. Жалінського, В. М. Комарницького, М. В. Красової, С. О. Магди, І. Л. Петрухіна, С. В. Пчелінцева та ін. Однак, проблеми правового регулювання порядку визначення правового статусу постраждалих громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях комплексно не досліджено.

Метою даної статті є спроба проаналізувати особливості набуття правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях, а саме фактори, які визначають особливий правовий статус да-

ної групи людей та коло осіб із таким статусом і умови віднесення до нього окремих суб'єктів права, а саме громадян, що постраждали у надзвичайних екологічних ситуаціях в Україні.

У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває, перш за все, визначення громадян, яким надається правовий статус постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях, оскільки з аналізу чинного законодавства України стає зрозумілим, що в даному питанні містяться законодавча неврегульованість та невизначеність.

Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 8 червня 2000 р.⁴ *постраждалими від надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру* визнаються особи, здоров'ю яких заподіяно шкоду внаслідок такої надзвичайної ситуації, а в ст. 25 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 р.⁵ визначено, що *особам, які постраждали від надзвичайних ситуацій*, у тому числі при проведенні аварійно-рятувальних робіт, відшкодовуються заподіяні матеріальні збитки та надається інша необхідна допомога на умовах і в порядку, визначених законом.

Поняття «постраждали» також закріплено і в постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання у 2008 році субвенцій з державного бюджету обласним бюджетам Вінницької, Івано-Франківської, Закарпатської, Львівської, Тернопільської та Чернівецької областей, міському бюджету м. Чернівців для ліквідації наслідків стихійного лиха, що сталося 23–27 липня 2008 року» від 2 серпня 2008 р. № 689⁶, згідно з положеннями якого *постраждалими є сім'ї, постраждали внаслідок стихійного лиха*.

Виходячи із назви Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 р.⁷, законодавець щодо даної категорії громадян також використовує термін «постраждали», однак, в самому Законі використовує і поняття «потерпілі» (статті 1, 9, 11). При цьому, відповідно до даного Закону постраждалими внаслідок Чорнобильської катастрофи визнаються потерпілі від неї (п. 2 ст. 9). Певна колізія міститься і в постанові Кабінету Міністрів України «Про Порядок відшкодування шкоди особам, які постраждали від надзвичайних обставин» від 05 жовтня 1992 р. № 562⁸, згідно з якою *особами, які постраждали від надзвичайних обставин*, визнаються громадяни, яким завдано шкоди надзвичайними обставинами, проведенням робіт щодо їх відвернення або ліквідації наслідків. Водночас, надалі відповідно до даної постанови вони узагальнюються як *потерпілі* (п. 1).

На підставі ст. 14 Закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» від 13 липня 2000 р.⁹ законодавець вже визначає *потерпілих від надзвичайних екологічних ситуацій*, якими відповідно до даного Закону визнаються юридичні та фізичні особи, що їм заподіяно шкоду внаслідок виникнення цієї ситуації або проведення робіт з ліквідації її наслідків.

Отже, з наведеного вище стає зрозумілим, що законодавець в різних нормативно-правових актах оперує термінами «постраждалий» або «потерпілий», при цьому не даючи їм чіткого розмежування, а визнає їх у якості тотожних понять або слів-синонімів. Однак, така поверховість у врегулюванні вказаного питання на законодавчому рівні є невиправданою. На нашу думку, наведену вище лексичну невизначеність необхідно усунути, зокрема шляхом визначення етимологічного розуміння слів «постраждалий» та «потерпілий».

Так, з точки зору семантики, термін «постраждалий» означає особу, яка постраждала¹⁰. Водночас дане слово ототожнюється із поняттям «постраждати», що означає: 1) зазнати страждання, неприємностей, матеріальних збитків, фізичної травми тощо; 2) зазнати ушкодження внаслідок чого-небудь¹¹. При цьому, зі старослов'янського «страдати» означає страждати; напружуватися, боротися; потребувати¹². Наведене дає підстави зробити висновок про те, що семантично термін «постраждалий» означає настання негативних наслідків через якусь подію, що тягне за собою залучення додаткових фізичних та матеріальних зусиль для відновлення становища, яке існувало до неї. З юридичної точки зору, це являє собою не що інше як надання певного правового статусу особам, що зазнали таких негативних наслідків.

Водночас дефініція «потерпілий» має дещо схоже із значенням «постраждалий», однак, при детальному його аналізі спостерігаємо певну відмінність, яка полягає в такому. Вказаний термін розглядається через слово «потерпіти», що означає: 1) дістати, пережити що-небудь; 2) виявити терпіння, терпіти якийсь час; 3) почекати якийсь час¹³. З наведеного випливає, що поняття «потерпілий» семантично означає пережити якусь подію, чекати її закінчення без настання негативних матеріальних та фізичних втрат, після завершення якої становище, яке існувало до неї, відновлюється самостійно.

Отже, проведений вище аналіз дає змогу стверджувати, що термін «постраждалий» є ширшим від «потерпілий», оскільки включає в себе як настання самої негативної події, так і невідворотні негативні наслідки фізичного, майнового та морального характеру. В цьому зв'язку, беручи до уваги наведене вище, пропонуємо в законодавстві щодо захисту громадян за надзвичайних екологічних ситуацій закріпити поняття «постраждали», з попередньою заміною терміну «потерпілі», що, на нашу думку, сприятиме укріпленню правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях.

Водночас, виходячи із поставленої мети даної статті, важливого значення набуває також і встановлення самого порядку набуття правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях відповідно до чинного законодавства України.

Так, згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Про Порядок відшкодування шкоди особам, які постраждали від надзвичайних обставин» органи державної виконавчої влади, виконавчі органи місцевого самоврядування (комісії у справах осіб, які постраждали від надзвичайних обставин) видають постражда-

лим від надзвичайних обставин особам довідки за визнання їх такими при наявності в останніх паспорта або документа, що його замінює. Зазначена довідка є підставою для вирішення питань забезпечення житлом, відшкодування заподіяних матеріальних збитків, працевлаштування і надання іншої необхідної допомоги.

Однак, вказана постанова має узагальнений характер і досить побіжно встановлює порядок визначення правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях, оскільки сама процедура сьогодні має ситуаційний характер, що є значним недоліком, бо за одних і тих самих умов можуть застосовуватися різні критерії для встановлення правового статусу постраждалих громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях.

Прикладом цьому є ситуація, яка склалася внаслідок повені влітку 2008 р. Так, відповідно до Порядку використання у 2008 році субвенцій з державного бюджету обласним бюджетам Вінницької, Івано-Франківської, Закарпатської, Львівської, Тернопільської та Чернівецької областей, міському бюджету м. Чернівців для ліквідації наслідків стихійного лиха, що сталося 23–27 липня 2008 р., затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 серпня 2008 р. № 689, було визначено три категорії постраждалих громадян.

Однак, передбачені даною постановою підстави про надання відповідного правового статусу окремим категоріям постраждалих на практиці в повному обсязі не забезпечувалися. При цьому захистити цей правовий статус або підтвердити його в судовому порядку складно, оскільки норми матеріального права в даній сфері характеризуються поверховістю та невизначеністю, про що свідчить і сама судова практика. Наприклад, постановою Вінницького окружного адміністративного суду від 21 травня 2009 р.¹⁴ було відмовлено в задоволенні позовних вимог постраждалої особи у надзвичайній екологічній ситуації в частині визнання її такою внаслідок стихійного лиха, що сталося 23–27 липня 2008 р. та в частині віднесення її до другої категорії постраждалих сімей. Суд мотивував дане рішення тим, що чинним законодавством не передбачено (не визначено) такого правового статусу особи «як постраждалий внаслідок стихійного лиха».

Зважаючи на наведене вище, порядок визначення правового статусу громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях необхідно закріпити не на рівні підзаконних нормативно-правових актів (як в даному випадку це закріплено постановою Кабінету Міністрів України), а на рівні закону, що в подальшому сприятиме даній категорії громадян при захисті своїх прав, у тому числі й в судовому порядку. Крім того, сьогодні така практика існує – це Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», де в ст. 15 встановлено підстави для визначення статусу громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, а саме: 1) підставами для визначення статусу учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС є період роботи (служби) у зоні відчуження, що підтверджено відповідними документами; 2) підставою для визначення статусу евакуйованих із зони відчуження, відселених і таких, які самостійно переселилися, відповідно до ст. 4 є довідка про евакуацію, відселення, самостійне переселення; 3) підставами для визначення статусу постраждалих від Чорнобильської катастрофи, які проживають або працюють на забруднених територіях, є довідка про період проживання, роботи на цих територіях тощо.

У зв'язку з цим, сьогодні назріла необхідність у встановленні аналогічного порядку для визначення правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях шляхом внесення змін до Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» в частині встановлення підстав та порядку для визначення їхнього правового статусу. Зокрема, при їх визначенні вихідними мають бути такі ознаки: 1) постійне проживання в даній місцевості; 2) перебування (в тому числі й тимчасове), що призвело до негативного впливу надзвичайної екологічної ситуації тощо.

Значно складніше стоїть питання відносно тих громадян, перебування яких на території зони надзвичайної екологічної ситуації пов'язане із виконанням трудових обов'язків. З одного боку, сьогодні працівники багатьох підприємств-забруднювачів захищені краще, чим місцеве населення. Вони володіють засобами охорони праці й техніки безпеки, отримують передбачені законодавством компенсації. З другого боку, це не відноситься до тих, хто працює не на «шкідливих» підприємствах. Тут, очевидно, необхідний облік всієї сукупності факторів, який може слугувати основою для визначення постраждалих громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях. Такими факторами слід визначати: ступінь забруднення змін у навколишньому природному середовищі зони надзвичайної екологічної ситуації, час перебування на території такої зони, характер роботи (діяльності), яка виконувалась та ін.¹⁵

Ураховуючи наведене вище, необхідно розрізняти такі категорії постраждалих громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях, зокрема:

- ті, які проживають на забрудненій території внаслідок надзвичайної екологічної ситуації;
- переселені й ті особи, які добровільно виїхали на нове місце проживання в благополучні в екологічному розумінні, райони;
- прибули для проживання (в тому числі й тимчасового), але зазнали негативного екологічного впливу в зв'язку із надзвичайною екологічною ситуацією (наприклад, переселенці);
- працюють (працювали), в тому числі тимчасово направлені або відряджені на підприємства та інші виробничі об'єкти в зоні надзвичайної екологічної ситуації;
- військовослужбовці і військовозобов'язані (наприклад, рятувальники);
- інші громадяни, які потрапили в зону надзвичайної екологічної ситуації через збіг обставин і зазнали негативного впливу.

Визначене коло постраждалих громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях об'єктивно зумовлює внесення змін до чинного законодавства України. У першу чергу, необхідно доповнити Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» окремою статтею, де чітко визначити категорії постраждалих громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях, що сприятиме адресності і своєчасності надання захисту тим, хто його дійсно потребує, у разі виникнення надзвичайної екологічної ситуації.

Водночас необхідно зазначити, що під терміном «громадяни» слід розуміти як громадян України, так й іноземних громадян та осіб без громадянства, які за тих чи інших обставин постраждали за надзвичайних екологічних ситуацій. Зазначене кореспондує статтям 5, 6 Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», де визначено права громадян України, іноземців та осіб без громадянства у надзвичайних екологічних ситуаціях відповідно. У цьому зв'язку, для уникнення непорозумінь у даному питанні доцільно все-таки виправити допущену законодавцем некоректність та викласти п. 18 ч. 1 ст. 1 вказаного Закону, яку сьогодні не конкретизовано, у такій редакції: «*постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру (далі – постраждалі) – це фізичні особи, а саме громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, здоров'ю та/або майну яких заподіяно шкоду внаслідок надзвичайних екологічних ситуацій техногенного або природного характеру*».

Підсумовуючи проведені дослідження в даній статті, можна зробити такі висновки.

1. У чинному законодавстві України щодо громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях, доцільно застосовувати поняття «постраждалі» з попередньою заміною терміну «потерпілі». Проведений аналіз дає змогу стверджувати, що термін «постраждали» є ширшим за змістом від поняття «потерпілий», оскільки включає в себе настання самої негативної події та невідворотні негативні наслідки фізичного, майнового та морального характеру.

2. Сьогодні назріла необхідність у встановленні порядку визначення правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях, та його закріплення на рівні закону. На нашу думку, він може бути аналогічним порядку визначення постраждалих від аварії на ЧАЕС відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

3. У Законі України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» доцільно чітко визначити коло постраждалих громадян у надзвичайних екологічних ситуаціях, що сприятиме адресності та вчасному наданню захисту тим, хто його дійсно потребує, у разі виникнення надзвичайної екологічної ситуації.

¹ Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001. – С. 377.

² Жалинский А. Э. Правовой статус населения в условиях чрезвычайного положения // Обеспечение безопасности населения и территорий (организационно-правовые вопросы). – М: Ин-т гос-ва и права РАН, 1994. – С. 28.

³ Жалинский А. Э. Правовой статус населения в условиях чрезвычайного положения // Обеспечение безопасности населения и территорий (организационно-правовые вопросы). – М: Ин-т гос-ва и права РАН, 1994. – С. 28–29.

⁴ Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 337.

⁵ Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 23. – Ст. 176.

⁶ Офіційний вісник України. – 2008. – № 58 – Ст. 1940.

⁷ Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 16. – Ст. 200.

⁸ Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua>

⁹ Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 42. – Ст. 348.

¹⁰ Словник української мови. Том сьомий. – К.: «Наукова думка», 1976. – С. 379.

¹¹ Там само.

¹² Етимологічний словник української мови: Том 5, Р-Т / Уклад.: Р. В. Болдирев та ін. – Київ, 2006 – С. 431.

¹³ Словник української мови. Том сьомий. – К.: Наукова думка, 1976. – С. 404.

¹⁴ Єдиний державний реєстр судових рішень – <http://reyestr.court.gov.ua>

¹⁵ Черепанцева Ю. С. Правовая защита территорий и граждан при чрезвычайных экологических ситуациях: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Оренбург, 2000. – С. 140–141.

Резюме

Досліджено проблеми правового регулювання порядку визначення правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях в Україні. Проаналізовано особливості набуття такого правового статусу та встановлено коло осіб, яким він може надаватися.

Ключові слова: порядок визначення правового статусу; надзвичайні екологічні ситуації; постраждалі громадяни.

Резюме

Исследованы проблемы правового регулирования порядка определения правового статуса граждан, пострадавших при чрезвычайных экологических ситуациях в Украине. Осуществлен анализ особенностей приобретения такого правового статуса и установлен круг лиц, которым он может предоставляться.

Ключевые слова: порядок определения правового статуса; чрезвычайные экологические ситуации; пострадавшие граждане.

Summary

The problems of the legal regulation of the legal status determination order of the citizens that were injured in consequence of ecological emergency in Ukraine, have been investigated. The peculiarities of the gaining of this status were analyzed, also there was estimated a group of citizens, to which such status can be assigned.

Key words: legal citizens' status determination order; ecological emergencies; injured citizens.

Отримано 12.03.2012

М. Я. ОСТАПЧУК

*Марина Ярославівна Остапчук, адвокат ТОВ
«Юридичне бюро Дерев'янчук та Партнери»*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ДЕРЖАВІ ВНАСЛІДОК ПОРУШЕНЬ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА (ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ) (за матеріалами судової практики)

Шкода, завдана навколишньому природному середовищу та природним ресурсам у процесі господарської діяльності шляхом їх знищення, пошкодження, забруднення (засмічення) чи іншим способом, є позадогвірною шкодою. У теорії цивільного права цю шкоду часто називають екологічною шкодою, під якою розуміють погіршення якісного стану навколишнього природного середовища загалом та знищення певних природних ресурсів або погіршення їх якісного стану зокрема.

Відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, відноситься до найефективніших економіко-правових заходів забезпечення охорони навколишнього природного середовища, які застосовуються до порушників екологічного законодавства. Це, водночас, заходи юридичної відповідальності, які сприяють зміцненню екологічного правопорядку. У площині екологічних правовідносин під шкодою (збитками) розуміють майнові втрати, витрати грошових коштів та неодолені доходи природокористувачів.

Основним завданням відповідальності за завдану навколишньому природному середовищу шкоду є забезпечення якнайповнішого поновлення прав держави за рахунок особи, яка заподіяла шкоду, або інших осіб (володільців джерел підвищеної екологічної небезпеки), на яких згідно з законодавством може бути покладений обов'язок відшкодування шкоди.

Нагальна необхідність захисту навколишнього природного середовища шляхом посилення правових засобів відповідальності правопорушників, яка спричинена постійним погіршенням його стану, привертає все більшу увагу науковців до вивчення проблем застосування відповідальності за порушення природоохоронного законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди.

Проблемам застосування екологічної відповідальності присвячено немало наукових праць і статей, серед яких виділяються роботи таких науковців як В. Л. Мунтяна, Ю. С. Шемшученка, А. П. Гетьмана, В. В. Костицького, Н. Р. Малишевої, М. В. Красної. У роботах вказаних фахівців досить повно відображено теоретичні засади відшкодування шкоди, завданої порушенням природоохоронного законодавства, принципи, предмет методи правового регулювання та ряд інших загальних проблем. Однак, вважаємо, що окремим проблемним питанням застосування природоохоронного законодавства при вирішенні господарських спорів про відшкодування шкоди на сучасному етапі динамічного розвитку економіки не надано ретельної науково-прикладної оцінки, що обумовлює актуальність проведення практичних досліджень в цій специфічній правозастосовній сфері.

Метою даної статті є висвітлення проблемних питань відшкодування шкоди, завданої порушеннями природоохоронного законодавства (на прикладі законодавства про охорону атмосферного повітря), розкриття істотних прогалин та колізій чинного природоохоронного законодавства через призму правозастосовної діяльності (судової практики) та пошук шляхів усунення існуючих суперечностей у його застосуванні, що, у свою чергу, потребує вирішення таких практичних завдань:

– вдосконалення чинного природоохоронного законодавства шляхом підвищення авторитету закону та істотного зменшення питомої ваги численних підзаконних нормативно-правових актів у регулюванні природоохоронних правовідносин;

– узагальнення існуючої судової практики та забезпечення її єдності шляхом однакового застосування різними судовими інстанціями одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах;